

Pestprotocol

Het pestprotocol

Dit pestprotocol is een overeenkomst over het tegengaan van pesten, een afspraak tussen de school, de leerlingen en de ouders. Op De Margriet vinden we het belangrijk dat elk kind zich veilig weet en voelt. Dat is de basis van waaruit het zich kan ontwikkelen. Pesten heeft een negatieve invloed op het welbevinden van een kind en staat een goede ontwikkeling van een kind in de weg. Daarom proberen we pestgedrag te voorkomen en leren we leerlingen respect voor elkaar en anderen te hebben. Vijf afspraken die we daarbij hanteren, zijn:

1. We vertrouwen elkaar.
2. We helpen elkaar.
3. Niemand speelt de baas.
4. Niemand lacht uit.
5. Niemand is of blijft zielig.

Dit protocol voorstaat een oplossingsgerichte aanpak, omdat pesten een situatie betreft die we zo vlot mogelijk willen verhelpen. Daarbij houden we een oplossing voor ogen die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet. Om die reden is het belangrijk dat ouders en leerkrachten samenwerken. Het protocol is onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst tussen school en ouders. Door het ondertekenen van de overeenkomst, onderschrijven ouders en verzorgers de aanpak zoals deze wordt beschreven in dit pestprotocol.

Pesten en plagen

Er is een verschil tussen plagen en pesten. Pesten is systematisch, herhaald en langdurig iemand lastig vallen met de bedoeling de ander pijn te doen. Een kind of meerdere kinderen proberen de ander opzettelijk pijn te doen. Die ander is altijd dezelfde persoon. Er is altijd sprake van machtsverschil tussen pester en het slachtoffer.

Plagen daarentegen is van korte duur. Het richt zich niet elke keer op dezelfde persoon en omdat er geen sprake is van machtsverschil, kan de ander terugplagen.

Kort gezegd gebeurt plagen in het zicht van de leerkracht, terwijl pesten zich achter de rug van de leerkracht afspeelt. Elk kind wordt wel eens geplaagd, maar wie gepest wordt is altijd het slachtoffer, altijd de verliezer.

Preventief

Voor schooltijd en tijdens de pauze is er een pleinwacht op het plein. Als er iets gebeurt, kan er direct op de situatie ingespeeld worden. Er kan dan bijvoorbeeld in de kring of met individuele leerlingen gesproken worden over het incident. Ongewenste situaties in de groep worden direct besproken. Wij gaan er vanuit dat kinderen zodoende vrij zijn om hun zorgen te delen en dat structureel pestgedrag op deze manier voor een groot deel wordt voorkomen.

Middels de Kanjertraining-methode wordt leerlingen geleerd om met elkaar te spreken over gevoelens, de gevolgen die pesten teweeg brengt, hoe ze elkaar op naar gedrag kunnen aanspreken en hoe ze kunnen handelen om het te stoppen. Indien wenselijk kunnen wij gebruik maken van extra trainingen ten behoeve van weerbaarheid en sociaal gedrag, zoals Meidenvenijn, Rots & Water, Kiezel & Druppel, de SOVA training en andere trainingen van SMW.

Algemene maatregelen

Iedere leerkracht is zich bewust van de invloed van de groep. Pesten is een groepsgebeuren. Het is belangrijk om de invloed van de groep te gebruiken om het pesten te bestrijden. Vandaar dat het de taak is van de school én ouders om kinderen te laten beseffen dat zij (kinderen) wel degelijk actie kunnen ondernemen tegen pesten. Kinderen moeten zich verantwoordelijk voelen om iets te doen. Door niets tegen de pestkop te zeggen, maken ze hiermee duidelijk dat ze het gedrag toestaan. Vooral oudere kinderen vanaf negen jaar zijn bang wat men over ze zal denken. Kinderen die getuige zijn van pesten hebben de verantwoordelijkheid om te reageren. Wij maken de leerlingen hiervan bewust. Ouders en leerkrachten moeten adequaat reageren en na het eerste opvangen van de kinderen de juiste vragen te stellen: naar de situatie en ieders aandeel in het voorval. Om van hieruit goede adviezen te geven om voor oplossen door de kinderen zelf of om zelf in actie te komen.

Pesten zal voor sommige leerlingen een pijnlijk onderwerp zijn. Er worden in de groep verschillende activiteiten uitgevoerd om er samen voor te zorgen dat het pesten stopt of voorkomen wordt. Deze activiteiten, zoals discussies, kringgesprekken e.d., vinden het hele jaar door plaats om te voorkomen dat het pas met de leerling wordt besproken wanneer zich een incident heeft voorgedaan. Als leerlingen zich niet aan de regels houden of zich niet volgens de afgesproken regels gedragen, zal dit ook door de leerkracht met de leerlingen worden besproken.

Een taak van school én ouders

De opvoeding van kinderen en het aanpakken van daarbij voorkomende moeilijkheden is een taak van zowel school als ouders. Om die reden heeft De Margriet ook bepaalde verwachtingen van u als ouder:

- U oefent zich in zelfbeheersing. Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/ aan te vallen.
- U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind. Dat doet de school ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, dan houdt u uw mond.
- Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de school. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.
- Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/ een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/ achterklap.

Vijfsporenaanpak

De Vijfsporenaanpak is een manier om in scholen en andere instellingen waar kinderen samenkomen het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen; het gepeste kind, de pesters, de ouders, de klas- of groepsgenoten en de school.

Spoor 1: Het gepeste kind steunen

Dat wil zeggen:

- luisteren naar wat er gebeurd is
- het probleem van het kind serieus nemen
- met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- samen met het kind werken aan die oplossingen
- eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining)
- zorgen voor vervolgesprekken.

Spoor 2: De pester steunen

Dat wil zeggen:

- met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent
- het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren
- zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als leerkracht daaraan gaat doen
- grenzen stellen en die consequent handhaven
- het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden
- zorgen voor vervolggesprekken.

Spoor 3: De ouders van het gepeste kind en de ouders van de pester steunen

Dat wil zeggen:

- ouders die zich zorgen maken serieus nemen
- ouders informeren over peestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen
- met ouders overleggen over manieren om peestsituaties aan te pakken
- zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp.

Spoor 4: De andere kinderen betrekken bij de oplossing van het pesten

Dat wil zeggen:

- met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin
- met de andere kinderen overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin
- samen met de kinderen werken aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen hierbij gebruikmaken van de vaardigheden en suggesties uit de Kanjertraining.

Spoor 5: Als school de verantwoordelijkheid nemen

Dat wil zeggen:

- de school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid
- de school zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken.

Stappenplan aanpak pesten

Allereerst is het belangrijk om het slachtoffer te beschermen. Het volgende stappenplan wordt op de school door iedere medewerker gehanteerd:

1. Het probleem wordt serieus genomen. Als er een ouder of een van de kinderen een probleem ervaart onafhankelijk of een ander dit probleem pesten ervaart dan zal de leerkracht verdere actie ondernemen. De leerkracht gaat daartoe eerst in gesprek met de betrokkenen: de pester, het slachtoffer, de zwijgende groep c.q. omstanders en eventueel de ouders. De leerkracht probeert zo een goed beeld van de situatie te krijgen.
2. Er worden maatregelen genomen. Deze maatregelen kunnen voortvloeien uit de gesprekken met de kinderen. De aard van de maatregelen is afhankelijk van de situatie; afspraken (gekoppeld aan de Kanjertraining) maken over hoe je met elkaar omgaat, op bepaalde momenten meer controleren als leerkracht, de plek in de kring veranderen, kortom; het kan van alles zijn, toegespitst op de situatie. In elke geval zijn deze acties bedoeld om het probleem in een vroeg stadium te stoppen.

Onder stap 1 en 2 vallen ook allerlei dagelijkse gebeurtenissen waarbij pesterig gedrag of buitensluiten worden gesignaleerd. Vaak is zo'n conflict na een gesprekje weer opgelost. In stap 1 en 2 wordt uitgegaan van een situatie waarin het probleem vroeg gesignaleerd wordt; bij iemand heerst er onvrede over hoe de een met de ander omgaat.

De leerkracht heeft echter ook de hulp van ouders nodig bij zo'n vroege onderkenning, omdat pesten niet altijd zichtbaar is. Ouders hebben de verantwoording om tijdig te komen met vermoeden van pesten. Daarbij gaan ouders altijd in gesprek met hun kind.

3. Wanneer blijkt dat bovengenoemde afspraken onvoldoende werken en dezelfde problemen blijven zich herhalen, dan lijkt er sprake van meer structureel en hardnekkig pesten. In dit stadium wordt er gestart met de werkafspraken Pestgedrag (bijlage). Met dit werkdocument wordt het kind voor een periode van drie weken gevolgd. Na deze observaties kan de ernst van de situatie goed ingeschat worden, verder zijn er eventueel patronen te ontdekken wanneer en waar de leerling gepest wordt. De leerkracht bespreekt dit werkdocument met de ouders, het gepeste kind en de groep. De IB wordt hiervan op de hoogte gesteld, het werkdocument komt in het dossier van de leerling.
4. Na een periode van drie weken wordt dit werkdocument geëvalueerd met IB of directie. Hier wordt een besluit genomen over het vervolg, de vervolgstappen worden besproken met ouders, kind en de groep. Als er een patroon ontdekt is, zal IB of directie een gesprek aangaan met de pester en de ouders, vervolgens worden er afspraken gemaakt voor de volgende periode.
5. De leerkracht brengt het team op de hoogte van wat er speelt in de betreffende groep en afspraken en maatregelen die zijn/ worden genomen.
6. Als er voor een tweede periode gewerkt is met het werkdocument pesten wordt dit na een periode van 3 weken geëvalueerd met alle betrokken partijen (zie stap 4). De school zal proberen handelingsadviezen te geven voor alle partijen, gedacht kan worden aan sociale vaardigheidstrainingen, weerbaarheidstrainingen of andere trainingen.
7. Indien de door de school genomen maatregelen geen oplossing bieden dan kunnen de ouders een contactpersoon inschakelen. In uitzonderlijke gevallen is dat nodig, wanneer ouders er niet meer uitkomen met de school/directeur en wanneer inmenging van het bovenschools management ook geen oplossingen biedt. Ouders kunnen zich dan wenden tot de vertrouwenspersoon. De IB of directie brengt de ouders in contact met de vertrouwenspersoon.
8. De expertise van Schoolmaatschappelijk werk zal gevraagd worden. Daarnaast wordt de ambtenaar van de leerplicht geïnformeerd of ingeschakeld.
9. Mochten alle bovenstaande stappen niet tot veranderingen hebben geleid kan de directie het pestgedrag bij de politie melden.

Bijlage

Werkafspraken Aanpak Pestgedrag

In de onderwijspraktijk kan het voorkomen dat ouders bij de leerkracht, soms na veel wikken en wegen, melding doen van het lijden van hun kind onder pestgedrag van een ander kind of van andere kinderen.

Soms hebben zij hiervoor directe aanwijzingen, zoals uitlatingen van hun kind in die richting, soms hebben zij hiervoor slechts indirecte aanwijzingen, zoals veranderd gedrag (bv. bedplassen, nervositeit, agressiviteit, afkeer van naar school gaan).

Een enkelvoudige, alles-oplossende reactie van de leerkracht valt in deze gevallen moeilijk te geven. Er valt echter wel een globale gedragslijn voor de leerkracht af te spreken, als hij/zij met meldingen in dit verband wordt geconfronteerd.

1. Realiseer je, dat het ouders vaak heel veel moeite heeft gekost hiermee bij je te komen. Zij worstelen met zaken als: 'Lacht de leerkracht mij niet uit?', 'Wordt het door het aankarten niet allemaal erger?'. 'Komt mijn kind nu niet alleen te staan?', 'Als het uitkomt, hoe kijken de ouders van die pester(s) dan tegen mij aan?', 'Heb ik het zelf wel allemaal goed gezien?' Neem meldingen van ouders dus altijd heel serieus.
2. In het licht van bovenstaande is het dus het beste om, zeker als ouders dit terzijde opmerken (bv. in een informeel contact), een afspraak voor een apart gesprek te maken.
3. Zie zo'n gesprek als een 'intake gesprek', d.w.z. dat er in dat gesprek geen oplossingen worden aangedragen (en vertel dat dan ook), maar dat het de bedoeling is een beeld te krijgen van de klachten en dat naar aanleiding daarvan een 'plan van aanpak' zal worden gemaakt. Maak dus een nieuwe afspraak op korte termijn. Reageer nooit met: 'Ik zal het in de gaten houden.'!
4. Kom je er zelf niet uit, neem dan contact op met de IB'er en/of de directeur (en zeg dit ook tegen de ouders).
5. Natuurlijk observeer je zo'n kind automatisch wat nadrukkelijker, doch ga er niet vanuit dat er niets aan de hand is, als je zelf niet constateert dat het kind gepest wordt. Pesters doen niets als je kijkt. Ouders (en het kind zelf) blijven zitten met de klachten (direct of indirect) en denken vaak dat je 'niets doet'.
In het algemeen is het zaak een duidelijk beeld te krijgen. Daarbij wil een gerichte aanpak in de richting van het betreffende kind al veel helpen.
6. Spreek in het volgende gesprek met de ouders een periode van ca. 3 weken af, waarin het kind iedere dag de gelegenheid krijgt om na afloop van de dag reflectie op de dag te plegen.
7. Doel is dat het kind door deze aanpak (weer) vertrouwen krijgt in volwassenen, merkt dat zijn/haar mededelingen serieus genomen worden. Bovendien worden pesters geremd, omdat ze weten dat het kind elke dag bij de leerkracht komt.
8. Stel aan het kind 'open' vragen, zoals: 'Hoe ging het vandaag?', 'Was het een gezellige dag?', 'Had je het naar je zin?' Vraag na bijzondere opmerkingen 'door'.
9. Noteer elke dag kort de uitlatingen van het kind. Houd dit consequent vol.
10. Maak een schema met de volgende componenten:

Datum	Bijzonderheden	Patroon

Bij 'Patroon' wordt genoteerd welke namen, gedragingen van andere kinderen of plaatsen telkens naar voren komen.

11. Neem na het ca. 3 weken volhouden van deze werkwijze contact op met de I.B.'er en/of de directeur (of eerder als er al heel snel een patroon valt te ontdekken).
12. In overleg wordt er dan een handelwijze en rapportage naar de ouders en het kind afgesproken.
13. Het spreekt natuurlijk vanzelf, dat bij gelegenheid, in de groep duidelijk wordt gesteld, dat pestgedrag niet wordt getolereerd.

Naam leerling: _____ Groep: _____ Schooljaar: _____

Datum	Bijzonderheden	Patroon

De ondertekenaars van de samenwerkingsovereenkomst verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen en jongeren, in het bijzonder door de leraren en door de ouders.
2. Het bevoegd gezag en directie gaan, om een passend en afdoend antwoord te vinden op het pestprobleem, uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen leraren, ouders en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op samenwerking.
3. Onze school wenst een samenwerking zoals bedoeld onder punt 2. – ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en te onderhouden.
4. De ondertekenaars van verbinden zich daarom het volgende te doen:
 - het werken met de ‘vijfsporenaanpak’;
 - het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan en de zwaarte van het pestprobleem;
 - het bewust maken en bewust houden van de (levenslange) gevolgen van pesten;
 - een gerichte voorlichting over de preventie en de aanpak van het pesten aan alle ouders van de school;
 - het zorgen voor een voor iedere aan de school verbonden persoon toegankelijke, actuele informatie over het pestprobleem, met als speciaal aandachtspunt informatie voor de leerlingen;
 - het beschikbaar stellen van geld waarmee de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen, activiteiten voor ouders, de aanschaf van boeken en andere informatie wordt bekostigd;
 - het gebruik van een sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem, de Kanjertraining. Twee keer per jaar wordt het systeem ingevuld door de leerkrachten. De kinderen vanaf groep 5 vullen de leerlingenlijsten in.
5. Het bevoegd gezag en de directie zorgen er verder voor dat dit beleid wordt geplaatst op de website van de school. In het schoolplan en de schoolgids zal verwezen worden naar de website.